

SIDSTE UDKALD:

Forskning skal give nye redskaber til sagsbehandlere – og job til udsatte danskere

Af [Aske Folkmann Drost](#) | [@askedrost](#)

Torsdag den 25. februar 2016, 05:00

Del:

Forskningsprojekt skal give sagsbehandlerne bedre redskaber til at få de svageste ledige i arbejde. Hittidige reformer rykker ikke tilstrækkeligt, og de mange på permanent offentlig forsørgelse er en bombe under velfærden, siger KL.

Store udfordringer for de svageste på arbejdsmarkedet: Der bliver færre uaglære jobs, og danskere, som måske både mangler en uddannelse og har andre problemer i livet at slås med, ender i en jobkø, der ikke rykker sig ud af stedet.

Foto: Scanpix/Lars Bahl

I årevis har man ledt efter den formel, der kan få udsatte borgere ind på arbejdsmarkedet. Men en stor gruppe danskere tilbringer fortsat årevis – eller hele livet – på offentlig forsørgelse.

Et nyt forskningsprojekt skal nu give sagsbehandlerne bedre redskaber til at få de svageste ledige i arbejde. Projektet, som er støttet af Innovationsfonden, sender forskerne helt ud blandt sagsbehandlerne, de såkaldte frontlinjemedarbejdere. Her skal de være med til at udvikle konkrete værktøjer til, hvordan man eksempelvis får mest ud af samtalerne og laver uddannelses- eller jobplaner sammen med de udsatte borgere.

»Det er et område, hvor man har haft meget meget svært ved at knække koden. Man har ikke rigtigt kunne rykke ved gruppen på kanten af arbejdsmarkedet i forhold til at få dem i job,« siger Flemming Larsen fra Aalborg Universitet.

Han forsker i blandt andet aktivering af ledige og er en af tovholderne på projektet.

“ Hvis ikke det lykkes, er det en bombe under velfærden. For så kan vi ikke finansiere velfærden ude i kommunerne.

Kristina Bendixen, vicekontorchef i Kommunernes Landsforening

Arbejdsudbud er ikke nok

Det er ikke fordi, der har manglet interesse for problemet, forklarer Flemming Larsen. Men der har blandt politikere i mange år været en overdrevet tro på, at alt kunne løses ved at 'massere arbejdsudbuddet', som han kalder det: At problemet med ledighed bliver løst, hvis bare den ledige søger ihærdigt nok.

Det har bare ikke fået flere af de udsatte borgere i arbejde, fortæller han:

»Der har været den her forståelse af, at man kunne nedlægge virksomhedsservice og arbejdsformidling og alt det, fordi man sagde, at hvis vi bare sørger for, at alle er motiverede til at søge arbejde, så klarer markedet resten af sig selv. Det har vist sig ikke rigtigt at holde stik. Specielt ikke for de her grupper, som er uendeligt svære at få ind på arbejdsmarkedet.«

Sakket bagud

Både forskerne og de deltagende kommuner peger på, at en stor gruppe af blandt andet psykisk sårbare, misbrugere og langtidsledige er sakket bagud, mens det danske arbejdsmarked har flyttet sig med rivende hast. Fabrikken er flyttet til Asien, og kontoret bliver gjort rent af en østeuropæer. Danskere, som måske både mangler en uddannelse og har andre problemer i livet at slås med, ender i en jobkø, der ikke rykker sig ud af stedet.

Det nye forskningsprojekt tager udgangspunkt helt ude i frontlinjen på jobcentre. Fra starten er de to kommuner Holstebro og Herning samarbejdspartnere og forsøgskaniner. Planen er, at flere kan kobles på undervejs i de fire år, som projektet varer.

Der har i en række år været fokus på, at bruge såkaldt evidensbaserede metoder, men det har været meget svært at omsætte til praksis, forklarer Flemming Larsen. For en statistik, der viser, at 'samtaler virker', er ikke i sig selv et værktøj for en socialrådgiver, der sidder foran en borger, som lider af angstanfald.

Derfor vil man i det nye forskningsprojekt udvikle værktøjer i tæt samarbejde med både frontlinjemedarbejderne og den politiske ledelse i kommunerne.

“ Nye paragraffer gør det ikke alene.

Kristina Bendixen, vicekontorchef i Kommunernes Landsforening

Brændende Platform

Og det er afgørende, at opgaven bliver løst, lyder det fra Kommunernes Landsforening (KL), som er med i projektet. For bag statistikkerne gemmer sig både menneskelige katastrofer og milliarder af kroner i offentlige udgifter.

»Hvis ikke det lykkes, er det en bombe under velfærden. For så kan vi ikke finansiere velfærden ude i kommunerne. Derfor er det en meget brændende platform,« siger Kristina Bendixen, vicekontorchef i KL.

»Der er en dobbelt udfordring på arbejdsmarkedet: Det ene er, at vi inden for vigtige områder har en stigende mangel på kvalificeret arbejdskraft. Den anden del er, at vi har et stort set uændret og meget højt antal borgere på langvarig offentlig forsørgelse,« uddyber hun.

Kristina Bendixen ser den nye forskning som noget, der går hånd i hånd med de seneste reformer på arbejdsmarkedet.

»Der er blevet lavet et antal reformer, og det tager selvfølgelig noget tid, før de for alvor får

effekt. Men der er ikke noget, der tyder på, at det i sig selv betyder, at vi får flyttet markant flere fra offentlig forsørgelse til beskæftigelse. Nye paragraffer gør det ikke alene,« siger hun.

»At flytte en borger, som måske altid har været på offentlig forsørgelse, over til at kunne matche de meget høje kompetencekrav, der er på det danske arbejdsmarked, det er et meget langt skridt. Det her er en af brikkerne: At få noget mere viden, som er anvendelig og løsningsorienteret,« slår Kristina Bendixen fast.

“ Vi ved, at kontaktpunktet mellem velfærdsstaten og mennesket er afgørende. Det er det, vi skal komme tættere på i det her projekt.

Dorte Caswell, forsker på Aalborg Universitet og en af tovholderne på forskningsprojektet

Illegitimt socialt arbejde

Helt centralt for det nye projekt er, at man i arbejdet med de udsatte borgere ikke kan adskille ledighed fra andre problemer i personens liv, hvad enten det er svær overvægt, misbrug eller kronisk sygdom.

Det er en erkendelse, som er ved at slå igennem nu, fortæller Dorte Caswell, der forsker i netop socialt arbejde på beskæftigelsesområdet og er den anden tovholder på forskningsprojektet.

Men faktisk har det i en årrække fungeret stik modsat. Det sociale arbejde i frontlinjen har været decideret illegitimt, forklarer hun.

»Vi har haft en lang periode med meget stor mistillid til frontlinjemedarbejderne. Det har vi kunnet se i den måde, man har forsøgt at implementere politikkerne på. Men de her menneskers situation er ofte så kompleks, at det socialfaglige kan være meget afgørende – også i beskæftigelsesrettet arbejde,« siger Dorte Caswell.

Og man ved, at selve indstillingen er afgørende for det sociale arbejde, fortæller hun. Sagsbehandleren skal tro på, at der er muligheder for en positiv udvikling for borgeren.

»Vi ved, at kontaktpunktet mellem velfærdsstaten og mennesket er afgørende. Det er det, vi skal komme tættere på i det her projekt,« siger Dorte Caswell.

Flemming Larsen supplerer:

»Det har rigtig stor betydning, hvordan borgeren oplever mødet med jobcenteret. Der er rigtig mange ressourcer i at få borgeren til selv at være motiveret for at løse det her. Det er i øvrigt ikke så underligt, det er helt det samme, som hvis man er syg og kommer på hospitalet. Hvis man selv tror på det, så er der meget større chance for at blive rask. Det gælder også ledige.«

“ Mange af de her personer på kanten af arbejdsmarkedet har jo ikke kun et beskæftigelsesproblem. Det er også for eksempel et sundheds-, social- eller misbrugsproblem.

Flemming Larsen, forsker på Aalborg Universitet og en af tovholderne på forskningsprojektet

New Public Management

Når arbejdet med de udsatte har været splittet op i isolerede afdelinger, så skyldes det blandt andet new public management – forestillingen om, at det offentlige skal effektiviseres og drives som en virksomhed med fokus på bundlinjer – mener Flemming Larsen.

»Det er jo en generel ting i det offentlige, at vi har fået new public management; meget fokus på at kunne måle alting og måle præstationer. Det har om noget gennemsyret

beskæftigelsesområdet, og det har den konsekvens, at man ikke får arbejdet sammen på tværs. Men mange af de her personer på kanten af arbejdsmarkedet har jo ikke kun et beskæftigelsesproblem. Det er også for eksempel et sundheds-, social- eller misbrugsproblem,« siger forskeren.

Den tværfaglige indsats kan ses som en langt mere håndholdt hjælp til den enkelte borger. Og i den forbindelse gør de i forskningsprojektet også op med et andet tidligere principper. Jobcentrene skal nemlig have et langt tættere samarbejde med virksomhederne i området, for at kunne levere de skræddersyede løsninger til de udsatte ledige.

»Man har haft lagt hele området med virksomhedsrettede indsatser totalt dødt. Da Mette Frederiksen var beskæftigelsesminister, kom hun i et interview til at brokke sig over, at jobcentermedarbejderne aldrig havde været i en virksomhed. Men efterfølgende kunne jobcentercheferne så forklare, at det netop var, hvad de var blevet bedt om: 'Vi skal bare sørge for, at de ledige står klar til at søge arbejde',« fortæller Flemming Larsen.

Og Dorte Caswell bakker ham op. Man har ikke anerkendt, at det ikke er nok at skubbe de ledige fremad, hvis ingen står klar til at tage imod.

»Det er fuldstændig centralt, at der er et match mellem de mennesker, der skal væk fra offentlig forsørgelse, og den plads, hvor vedkommende kan forsørge sig selv. Det har absurd nok ofte været glemt i de her diskussioner. Der har været meget fokus på at tilpasse individet i stedet for matchet mellem individ og muligheder,« siger Dorte Caswell.

“ Man har langt hen ad vejen at gøre med nogle grupper, som virksomhederne ikke er interesserede i at tage ind.

Flemming Larsen, forsker på Aalborg Universitet og en af tovholderne på forskningsprojektet

Stigende krav

Problemet med at finde en plads til de svageste ledige er blevet voldsomt forstærket af de seneste års udvikling på arbejdsmarkedet, lyder det fra både KL og kommunerne i projektet. For de jobs, der tidligere var nemmest at komme ind i, er i stor stil forsvundet, og især efter finanskrisen har det taget fart.

»Kravene til de kompetencer, man skal have på arbejdsmarkedet, stiger. Langt det største problem på beskæftigelsesområdet er, at der er mange mennesker – og angiveligt flere – der får sværere ved overhovedet at begå sig på arbejdsmarkedet,« siger Carsten Lagoni, beskæftigelseschef i Herning Kommune.

Direktør for personale, social og arbejdsmarked i Holstebro Kommune Helle Bro er også bekymret over udviklingen:

»Mange i den her gruppe indgår ikke i de officielle ledighedsstatistikker. Så man kan godt få et indtryk af, at ledigheden er lavere, end den er, når der kommer flere i den her gruppe. Det er nogle borgere, man bør have meget opmærksomhed omkring, for vi skaber simpelthen for mange af dem,« siger hun.

Arbejdsmarkedsforsker Flemming Larsen understreger vigtigheden af, at jobcentre og sagsbehandlere får et godt samarbejde med det lokale erhvervsliv. For virksomhederne i udgangspunktet sjældent interesse for at tage udsatte borgere ind og derfor skal de hjælpes til at se, hvor mulighederne er.

»Man har langt hen ad vejen at gøre med nogle grupper, som virksomhederne ikke er

interesserede i at tage ind. De er ikke konkurrencedygtige i forhold til, hvad man skal bruge.

Det er jo et gigantisk dilemma, vi også står med på flygtningeområdet. Hvis man skal have det her til at lykkes, er man også nød til at få virksomhederne med på den ene eller den anden måde, siger han.«

Men faktisk kan der være langsigtede gevinster ved at tage de mere udsatte borgere ind, mener Helle Bro fra Holstebro Kommune.

»Det har vist sig, at når det lykkes, så er der nogle meget loyale medarbejdere i den her gruppe, som er stolte af arbejdspladsen. Vi oplever også, at andre medarbejdere har en stolthed over at være på en arbejdsplads, hvor man bidrage til at udsatte kommer ind på arbejdsmarkedet,« siger hun.

Vi behøver ikke mange universitetsfolk til at fortælle os socialrådgivere, hvad det er for nogle indikatorer, der viser, at en knægt er på vej ud på et sidespor.

Majbrit Berlau, formand, Dansk Socialrådgiverforening

Socialrådgivere: Mere forebyggelse

Formand for Dansk Socialrådgiverforening Majbrit Berlau hilser den nye forskning velkommen, men advarer samtidig mod at tro, at alt kan løses med mere viden. Hun understreger, at der er blevet arbejdet intenst med feltet i årevis og opbygget en masse praktisk erfaring.

»Måske stammer den her jagt på evidensbaseret viden fra, at resultaterne ikke er helt, som man ønsker sig,« siger hun og fortsætter:

»Men det er ikke nødvendigvis fordi, man ingenting ved. Jeg vil vove den påstand, at resultaterne også udebliver, fordi vi har en økonomistyring og en organisatorisk opdeling på området, der har skabt en så fragmenteret indsats, at den her gruppe bruger de fleste af deres ressourcer på at køre rundt i systemets møllejul.«

Majbrit Berlau mener blandt andet, at den måde økonomien er bygget op i en kommune, med kortsigtede budgetter i opdelte forvaltninger, står i vejen for de forebyggende indsatser. Og selve opdelingen i adskilte forvaltninger gør det unødvendigt besværligt at lave det tværfaglige arbejde, som er nødvendigt.

»Det ville være godt, hvis man kunne komme derhen, hvor man ser indsatser som en investering og har en økonomimodel, der fremmer, at man griber ind i rette tid. Vi behøver ikke mange universitetsfolk til at fortælle os socialrådgivere, hvad det er for nogle indikatorer, der viser, at en knægt er på vej ud på et sidespor,« lyder det fra formanden i Dansk Socialrådgiverforening.

